

UZASADNIENIE

W dniu 11 lutego 2019 roku do Sądu Okręgowego w Łodzi, IV Wydziału Karnego wpłynął wniosek pełnomocnika P. M. o zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy kwoty 65.600 złotych tytułem zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie w sprawie Sądu Rejonowego dla Łodzi Widzewa w Łodzi o sygn. akt III K 203/17 (wniosek wraz załącznikami k. 1-6).

Na rozprawie w dniu 19 września 2019 roku Prokurator Prokuratury Okręgowej w Łodzi uznał roszczenie wnioskodawcy, co do zasady i wniósł o zasądzenie na jego rzecz kwoty 19.500 złotych tytułem zadośćuczynienia (dowód: protokół rozprawy k. 36).

Na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca P. M. został zatrzymany przez funkcjonariuszy Policji w dniu 13 listopada 2016 roku o godzinie 14:25. W protokole zatrzymania została uczyniona adnotacja, z której wynika, że wnioskodawca zażądał powiadomienia o swoim zatrzymaniu siostry E. N.. E. N. została zawiadomiona o zatrzymaniu Wnioskodawcy w dniu 15 listopada 2016 roku o godzinie 9:27 (dowód: protokół zatrzymania k. 81-82 tom I).

W dniu 15 listopada 2016 roku P. M. został przesłuchany w charakterze podejrzanego. Wnioskodawca nie przyznał się do popełnienia zarzucanego mu czynu (dowód: protokół k. 98-99 tom I).

Sąd Rejonowy dla Łodzi –Widzewa w Łodzi postanowieniem z dnia 16 listopada 2016 roku zastosował wobec P. M. środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania do dnia 11 lutego 2017 roku, godzina 14:25. Podstawą zastosowania wobec Wnioskodawcy izolacyjnego środka zapobiegawczego był art. 258 § 1 pkt 2 i § 2 k.p.k. P. M. został osadzony w Areszcie Śledczym w Ł.. Sąd Rejonowy dla Łodzi –Widzewa w Łodzi postanowieniem z dnia 26 stycznia 2017 roku przedłużył stosowanie wobec P. M. środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania do dnia 12 maja 2017 roku, godzina 14:25 (dowód: postanowienie k. 103-104, zawiadomienie k. 140).

W trakcie pobytu w Areszcie Śledczym w Ł. P. M. utrzymywał kontakt z siostrą E. N.. W dniu 9 stycznia 2016 roku E. N. pierwszy raz wystąpiła do Prokuratury Rejonowej Ł. o zezwolenie na widzenie z P. M.. E. N. otrzymała zgodę na widzenie z wnioskodawcą w dniu 3 lutego 2017 roku (dowód: zarządzenie k. 222, k. 223).

W dniu 20 stycznia 2017 roku P. M. wystąpił do Prokuratury Rejonowej Ł. o wyrażenie zgody na korzystanie z aparatu telefonicznego celem utrzymywania kontaktów z siostrą i znajomą. Zarządzeniem z dnia 28 marca 2017 roku Prokurator Prokuratury Rejonowej Ł. odmówił wyrażenia zgody na korzystanie przez P. M. z aparatu telefonicznego (dowód: pismo k. 268, zarządzenie k. 270).

W dniu 31 marca 2017 roku do Sądu Rejonowego dla Łodzi Widzew w Łodzi wpłynął akt oskarżenia m. in. przeciwko P. M.. Na pierwszej rozprawie głównej w dniu 4 lipca 2017 roku P. M. nie przyznał się do popełnienia zarzucanego mu czynu (dowód: protokół rozprawy k. 459).

Sąd Rejonowy dla Łodzi Widzewa w Łodzi postanowieniem z dnia 4 lipca 2017 roku przedłużył stosowanie wobec P. M. środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania do dnia 10 października 2017 roku godzina 14:25 (dowód: protokół rozprawy k. 460).

Sąd Rejonowy dla Łodzi Widzewa w Łodzi postanowieniem z dnia 31 lipca 2017 roku uchylił stosowany wobec P. M. środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania (dowód: protokół rozprawy k. 536-537).

W okresie od 2 czerwca 2017 roku godzina 14:25 do 1 sierpnia 2017 roku godzina 14:25 P. M. miał wprowadzoną do wykonania karę 2 miesięcy pozbawienia wolności z wyroku Sądu Rejonowego dla Łodzi Śródmieścia w Łodzi sygn. akt VI K 138/16 (dowód: zawiadomienie o wykonaniu kary k. 437).

Sąd Rejonowy dla Łodzi Widzewa w Łodzi wyrokiem z dnia 12 lutego 2018 roku w sprawie III K 203/17 uniewinnił P. M. od dokonania zarzucanego mu czynu z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. Wyrok w stosunku do wnioskodawcy uprawomocnił się w dniu 4 kwietnia 2018 roku (dowód: wyrok k. 795-796).

P. M. ma obecnie 39 lata, jest bezdzietnym kawalerem. Wnioskodawca z zawodu jest elektrykiem. Przed zastosowanie środka zapobiegawczego Wnioskodawca pracował, miesięcznie uzyskiwał dochód w kwocie około 2.000 złotych miesięcznie. Wnioskodawca mieszkał z ojcem w kamienicy. Mieszkanie składało się z jednego pokoju, kuchni i łazienki (dowód: wysłuchanie informacyjne wnioskodawcy k. 34-36)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o akta sprawy III K 203/17, informacje uzyskane od Wnioskodawcy oraz zeznania jego siostry – E. N.. W. w informacyjnym przesłuchaniu opisał okoliczności w jakich doszło do jego zatrzymania oraz swój pobyt w jednostce penitencjarnej. Informacje przekazane przez Wnioskodawcę nie do końca korespondują jednak z dokumentami z akt III K 203/17 oraz z zeznaniami jego siostry. Niezgodności te dotyczą głównie okoliczności związanych z nawiązaniem i utrzymywaniem przez Wnioskodawcę kontaktów z osobami najbliższymi. W tym zakresie Sąd poczynił ustalenia głównie w oparciu o akta sprawy III K 203/17. Obiektywnie natomiast Wnioskodawca opisał warunki socjalne panujące w jednostce penitencjarnej oraz swoją sytuację życiową przed osadzeniem i po opuszczeniu Aresztu Śledczego w Ł..

Walor wiarygodności posiadają dokumenty zgromadzone w sprawie, albowiem zostały one zebrane zgodnie z przepisami prawa i nie były kwestionowane przez żadną ze stron.

W sprawie niniejszej doszło do niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania P. M. z uwagi na uniewinnienie go od stawianego mu zarzutu. Należy mieć także na względzie, iż w sprawie nie występują okoliczności wskazane w art. 553 k.p.k., gdyż wnioskodawca od początku nie przyznawał się do zarzucanego mu czynu i nie podejmował działań skutkujących koniecznością zastosowania wobec niego tymczasowego aresztowania.

Odnosząc się do żądania wniosku o zasądzenie zadośćuczynienia należy wskazać, że Kodeks postępowania karnego nie definiuje tego pojęcia. Miarodajne w tym względzie są przepisy prawa cywilnego materialnego, a zwłaszcza art. 445 § 1 k.c., z którego wynika, że zadośćuczynienie winno być „odpowiednie”. „Odpowiednia suma”, o której mowa w tych przepisach to wartość, która spełnia stawianą jej funkcję kompensacyjną, ale jednocześnie nie jest sposobem uzyskania nadmiernych korzyści finansowych, jest określana indywidualnie w oparciu o rodzaj, czas trwania cierpień fizycznych i psychicznych, ich natężenie, a w odniesieniu do realiów sprawy - stopień dolegliwości, z jaką wiązało się stosowanie tymczasowego aresztowania, a więc przykrości natury moralnej z tego wynikających, w tym utraty dobrego imienia, ostracyzm środowiskowy, konieczność poddania się rygorom związanym ze stosowaniem tego środka zapobiegawczego, nieprzychylnie reakcje po zwolnieniu z aresztu, stan zdrowia wnioskodawczyni w czasie wykonywania środka oraz po zwolnieniu z aresztu (zob. wyrok S. Apel. w Krakowie z dnia 9.04.2008 r., II AKa 46/08, KZS 2008/6/48, wyrok S. Apel. w Lublinie z dnia 5.05.2008 r., II AKa 83/08, KZS 2008/12/68). Jednocześnie chodzi przy tym o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, wynikające z faktu pozbawienia wolności. Nie mają w tym zakresie znaczenia nawet najbardziej negatywne przeżycia związane z oskarżeniem, toczącym się procesem, czy zagrożeniem surową karą (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17.10.2007 r., WA 43/07, OSNwSK 2007/1/2246). Zadośćuczynienie winno być odpowiednie, a zatem kwota przyznana tytułem zadośćuczynienia winna być przybliżonym ekwiwalentem cierpień psychicznych i fizycznych. Charakter szkody niemajątkowej, bo taką jest w istocie krzywda, decyduje o jej niewymierności. W szczególności zaś odnosi się to stwierdzenie do zadośćuczynienia za krzywdę polegającą na pozbawieniu wolności. Przyznanego jednak zadośćuczynienia nie należy traktować na zasadzie pełnej ekwiwalentności, którą charakteryzuje wynagrodzenie szkody majątkowej. Odpowiedniość kwoty zadośćuczynienia, o której stanowi art. 445 § 1 k.c., ma służyć złagodzeniu doznanej krzywdy, a jednocześnie nie być źródłem wzbogacenia (por. wyrok SN z 9 II 2000 r., III CKN 582/98, publ. LEX 52776). Do elementów, które

należy uwzględnić przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia, należy także przeciętna stopa życiowa społeczeństwa. Odwołanie się do owej przeciętnej stopy życiowej pozwala, bowiem w pewien sposób obiektywizować przyznane zadośćuczynienie za krzywdy, które z natury rzeczy u poszczególnych pokrzywdzonych ma subiektywny wymiar. Podkreślić jednak trzeba, że stopa życiowa społeczeństwa ma jedynie uzupełniający charakter w stosunku do kwestii zasadniczej, jaką jest rozmiar szkody niemajątkowej (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 7 listopada 2017 roku II AKA 411/17). Kwotę zadośćuczynienia należy oznaczać z umiarem, stosownie do realiów społecznych, jak zamożność mieszkańców, wartość pieniądza itp., by nie pozostało poczucie krzywdy niesłusznie tymczasowo aresztowanego, ale by orzeczenie nie było sposobem uzyskania nadmiernych korzyści finansowych (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 3 listopada 2017 roku II AKA 342/17).

Przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia Sąd uwzględnił okres, przez jaki był stosowany wobec Wnioskodawcy środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania. W izolacji penitencjarnej Wnioskodawca przebywał od dnia 13 listopada 2016 roku do dnia 31 lipca 2017 roku, przy czym w okresie od dnia 2 czerwca 2017 roku do dnia 1 sierpnia 2017 roku miał wprowadzoną do wykonania karę 2 miesięcy pozbawienia wolności ze sprawy IV K 138/16. Wysokość zadośćuczynienia za okres 2 miesięcy, kiedy to Wnioskodawca miał wprowadzoną do wykonania karę pozbawienia wolności Sąd obniżył o połowę w stosunku do pozostałych miesięcy. W tym okresie Wnioskodawca pozostawałby w izolacji penitencjarnej niezależnie od tego czy byłby czy nie stosowany wobec niego tymczasowy areszt nie mniej nie zostałby poddany rygorowi jaki towarzyszy środkowi zapobiegawczemu w postaci tymczasowego aresztowania.

W trakcie stosowania tymczasowego aresztowania Wnioskodawca poddany został rygorom związanym ze stosowaniem wobec niego izolacyjnego środka zapobiegawczego. Sytuacja ta nie była nowa dla Wnioskodawcy gdyż już wcześniej przebywał w izolacji penitencjarnej nie mniej dla osoby, której zarzucono popełnienie czynu, którego się nie dopuściła i ostatecznie została prawomocnie niewinniona od jego popełnienia musiało się to wiązać z dużym poczuciem niesprawiedliwości i krzywdy.

Na skalę doznanych przez P. M. cierpień psychicznych składa się również niewątpliwie jego rozłąka z rodziną i znajomymi, z którymi podczas pobytu w izolacji penitencjarnej nie miał kontaktu lub miał ten kontakt ograniczony. Wnioskodawca ubiegał się o wyrażenie zgody na kontakty telefoniczne z osobami bliskimi tj. siostrą i znajomą, lecz zarządzeniem z dnia 28 marca 2017 roku Prokurator odmówił mu zgody na korzystanie z aparatu telefonicznego.

Ustalając wysokości zadośćuczynienia Sąd miał na uwadze także warunki socjalne panujące w Areszcie Śledczym w Ł. oraz warunki mieszkaniowe, w jakich przebywał W. przed zastosowaniem wobec niego tymczasowego aresztowania.

Izolacja penitencjarna nie wpłynęła na stan zdrowia Wnioskodawcy. W trakcie izolacji penitencjarnej nie korzystał on z pomocy medycznej.

Izolacja penitencjarna nie wpłynęła także na utratę pozycji społecznej czy zawodowej wnioskodawcy. Obecne funkcjonowanie w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym P. M. nie odbiega od poziomu życia prowadzonego przez niego przed dniem 13 listopada 2016 roku.

Oceniając całość przedmiotowych okoliczności podniesionych wyżej przez Sąd, w oparciu o art. 552 § 4 k.p.k. należało zasądzić na rzecz wnioskodawcy P. M. tytułem zadośćuczynienia za krzywdy wynikłe ze stosowania wobec niego tymczasowego aresztowania kwotę 37.500 złotych. Jest to kwota, która uwzględnia wszystkie podniesione wyżej przez Sąd okoliczności, jak i opiera się o zasady wypracowane w doktrynie i orzecznictwie, którymi należy kierować się przy określaniu wysokości należnego zadośćuczynienia. Oceniając rozmiar krzywdy doznanej przez P. M. Sąd zauważa skalę negatywnych przeżyć zaistniałych po stronie wnioskodawcy. Jednak przyznana kwota zadośćuczynienia musiała uwzględniać pełną gamę okoliczności składających się na tymczasowe aresztowanie P. M., jego skutki i konsekwencje. Nadto Sąd zobowiązany był miarkować należne zadośćuczynienie, co wynika z poglądów ugruntowanych w orzecznictwie. Kwota należnego zadośćuczynienia musiała, bowiem oznaczać się umiarem, być adekwatna do realiów społecznych, zamożności mieszkańców, wartości pieniądza. Orzeczona kwota nie mogła być źródłem nadmiernych korzyści majątkowych, ale też musiała stanowić wymierną i realną wartość.

Kwota zadośćuczynienia winna być słuszna, ale niewygórowana dlatego też punktem wyjścia dla Sądu przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia było przeciętne miesięczne wynagrodzenie.

W przedmiotowej sprawie Wnioskodawca nie wykazał, aby należało mu przyznać kwotę zadośćuczynienia przekraczającą 37.500 złotych. W tym wypadku zaś na wnioskodawcy ciążył obowiązek udowodnienia tej okoliczności, a to nie zostało przez P. M. zrealizowane.

W zakresie wykraczającym poza kwotę zasądzonego zadośćuczynienia wniosek P. M., jako niezasadny, podlegał oddaleniu.

O kosztach postępowania Sąd orzekł w oparciu o art. 554 § 4 k.p.k.